

Pericopa Haiei Sara - Căsătoria lui Avraham cu Ketura [anul 5779]

În Tora, Geneza 25:1-2 găsim scris: "Și Avraham a continuat să-și trăiască viața luându-și o soție numită Ketura. Ea i-a născut pe Zimran, pe Iokșan, pe Medan, pe Midyan, pe Isaac și pe Șuah."

Acesta este un fenomen cunoscut, de obicei, sub numele de "a doua tinerețe", dar care, în cazul lui, apare ca unul extraordinar, deoarece Avraham, care era deja "bătrân, înaintat în vârstă" (Geneza 24:1) se căsătorește a doua oară și reușește performanța de a avea cu noua sa soție încă șase copii ! Prin această se împlinește porunca divină ca Avraham să-și asume misiunea de a deveni "tatăl unei mulțimi de națiuni" (Geneza 17:4). Și cu atât mai mult, de obicei când moare soția iubită a unui om bătrân, moare ceva și în el. Nu este cazul lui Avraham. În loc să intre într-o stare de depresie, el este, mai degrabă dominat de preocupări matrimoniale, fiind dornic să găsească o nevastă potrivită fiului lui, Yițhak, și chiar el însuși se însoară din nou.

Nu este scris cine i-a făcut oficiul de pețitor (*șiduch* שידוך) lui Avraham. Însă este descrisă în amănunțime întreaga poveste în care el a avut grijă să fie, la rândul său, pețitor pentru Yițhak. În midraș agada (legendă) apare scris că cel care i-a fost, la rândul său, pețitor lui Avraham pentru Ketura a fost chiar fiul lui, Isaac. Și Rași, în comentariul la versetul în care "Isaac venise spre Beer Lahay Roi" (Geneza 24:62), scrie că motivul acestei veniri era acela că "s-a dus s-o aducă pe Hagar pentru Avraham, tatăl său, ca să se căsătorească." (De ce Hagar, vom explica în continuare). Aici vedem ceva extraordinar. În timp ce Avraham se străduiește să găsească o mireasă potrivită pentru fiul lui care să nu fie dintre fiicele Canaan "că nu-i vei lua fiului meu o soție dintre fiicele canaaniților" (Geneza 24:3), în același timp fiul lui, Isaac se străduiește să-i găsească tatălui o soție potrivită. Amândoi erau într-o situație grea de doliu trist pe moartea soției-mamei iubite Sara și fiecare căuta să-i ușureze suferința celuilalt. Despre Isaac chiar se povestește că și-a găsit mângâierea cu adevărat, după pierderea mamei lui, abia după ce a dus-o pe Rivka în cortul Sarei (Geneza 24:67). Așa ceva a trecut și peste Avraham.

Cine este Ketura?

Despre cele două femei dinaintea ei din viața lui Avraham noi știm câte ceva. Sara era fiica fratelui său, iar Hagar era de origine egipteană. Despre Ketura nu ni se spune nimic. Din cauza asta avem multe comentarii și midrașim. Marele comentator Radak (Spania și sudul Franței, sec. 12) spune că trebuie să fi fost o femeie bună dacă a fost aleasă și sigur nu era nici ea dintre fetele canaaniților.

În Midraș Bereșit Raba 61:1 Rabi Yehuda spune: "Ea este Hagar." Asta este și părerea cărții Zohar (133a) și a traducerii Targum Yonatan și a lui Rași. Însă comentatorii textului (numiți *pșat* פשט) nu sunt de acord. Rașbam, nepotul lui Rași (Franța, sec. 12) spune "După text (*pșat*) ea nu este Hagar." Problema ne-o prezintă Rabi Nehemia în același Midraș: "de ce apare scris propoziția: "Și-a luat din nou o soție"? Dacă Ketura este Hagar, atunci Hagar îi era deja soție și nu putea să i se potrivească expresia "din nou."

Even Ezra (Spania, sec. 12) ne prezintă încă o problemă: Ketura nu poate fi Hagar fiindcă în același text stă scris :

"Fiilor concubinelor sale, Avraham le-a dat daruri." Deci nu este vorba despre o singură concubină ci, cuvântul „concubină” fiind la plural, e vorba despre cel puțin două. Deci Ketura este o altă soție a lui Avraham, împreună cu Hagar. (Rași nu are o astfel de problemă, fiindcă în textul în ebraică apare o chestiune de ortografie pe care nu o vom explica aici și din cauza căreia Rași o citește la singular).

Ultima poruncă adresată de Kadoș Baruch Hu lui Avraham a fost: "Prin tine se vor binecuvânta toate familiile pământului" (Geneza 12:3). De aici putem înțelege că, după porunca de a pleca din casa părinților și de pe solul patriei, soarta îi dă ocazia de a deveni o verigă de legătură și un fondator, o binecuvântare între popoarele pământului. De aici putem deduce că cele trei soții ale lui Avraham, Sara, Hagar și Ketura, reprezintă legătura între cele trei familii ale pământului, copiii lui Noah, Șem, Ham și Iafet care au fondat noua populație de după potop.

Și, întradevăr, în midrașul Yalkut Șim'oni citim: "Trei soții a avut Avraham: Sara, fiica lui Șem, Ketura, fiica lui Yefet, Hagar, fiica lui Ham." Tot acolo în midraș apare ordinea în care le-au luat: "Întâi fata lui Șem, după ea fata lui Ham, și la sfârșit fata lui Yefet."

În căsătoria cu cele trei s-a împlinit prima misiune primită de la Divinitate de către Avraham: "Prin tine se vor binecuvânta toate familiile pământului." După ce aceste căsătorii cu cele trei neveste au fost binecuvântate cu urmași s-a împlinit și cea de-a doua: "Tu vei deveni tatăl unei mulțimi de națiuni" (Geneza 17:4).